Informerend memo aan de raad

gemeente Weststellingwerf

0098121555

Aan:	Raad van Weststellingwerf
Van:	College van Burgemeester en Wethouders
Afdeling:	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie
Datum:	30 juni 2021
Onderwerp:	Effecten meicirculaire 2021 gemeentefonds
N.a.v. toezegging raad d.d.:	n.v.t.

Geachte leden van de raad,

Via deze memo informeren we u over de uitkomsten van de gemeentefonds-circulaire die we op de laatste dag van mei 2021 hebben ontvangen. Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaires. In mei, september en december. Dit jaar is er in maart een tussentijdse brief ontvangen vanwege de coronacrisis. De effecten van die brief zijn al meegenomen in de voorjaarsnota 2021. De voorjaarsnota 2021 wordt ook op 5 juli in uw raad behandeld.

1. Samenvatting

a. Het saldo uit de Voorjaarsnota 2021 wordt positief bijgesteld van € 3.326.000 naar € 2.280.000 nadelig;
b. Op basis van de uitkomsten van de circulaire worden de saldi bijgesteld naar € 1.393.000 nadelig in 2022, € 710.000 nadelig in 2023, € 431.000 voordelig in 2024 en € 903.000 voordelig in 2025;
c. De aangekondigde extra gelden voor met name de compensatie naar aanleiding van tekorten in de jeugdzorg (€ 1,3 miljard) maken geen onderdeel uit van de meicirculaire. De komende periode worden nadere afspraken gemaakt over de wijze van uitkeren en de verdeling van deze gelden.

2. Highlights van de meicirculaire 2021 gemeentefonds

Het belangrijkste onderwerp in deze meicirculaire is de verwerking van de aangekondigde compensatie voor de Jeugdzorg (€ 613 miljoen). Daarnaast is het accres (de trap op-trap af systematiek) aangepaste en wordt de ruimte binnen het plafond van het btw-compensatiefonds afgerekend. Ook vinden er diverse taakmutaties plaats. Eén en ander wordt toegelicht onder kopje 3. “de financiële effecten voor onze gemeente”.

Wellicht zijn de onderwerpen die niet verwerkt zijn in deze circulaire nog wel belangrijker. Deze ontwikkelingen kunnen namelijk een behoorlijke impact hebben op ons financieel perspectief. Deze ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

Coronagelden

In deze circulaire worden vrijwel geen nieuwe coronagelden toegevoegd aan het gemeentefonds. In deze circulaire ontvangen wij een aanvullend bedrag voor de heroriëntatie zelfstandigen (€ 10.000) en jeugd aan zet (€ 11.000). Dit verwerken wij bij de volgende p&c-documenten in het overzicht coronagelden. Wel is in maart een extra brief ontvangen van het Rijk waarin diverse Coronagelden beschikbaar zijn gesteld. De effecten van deze maartbrief zijn al in de voorjaarsnota 2021 verwerkt.

Er worden in deze meicirculaire wel diverse afrekeningen aangekondigd zoals de afrekening inkomstenderving 2020 en de meerkosten corona Wmo/Jeugd 2021. Deze afrekeningen (of definitieve vaststellingen) worden voorzien in het najaar van 2021 en worden waarschijnlijk opgenomen in de decembercirculaire. Dit kan om die reden wederom zorgen voor een onvoorzien effect op ons jaarrekeningresultaat.

Herijking gemeentefonds
De fondsbeheerders hebben op 2 februari jl. de voorlopige resultaten van het nieuwe verdeelstelsel bekend gemaakt. 200 gemeenten gingen er op vooruit, 150 gemeenten op achteruit. Tegelijk is de Raad voor het Openbaar Bestuur om advies gevraagd. Die heeft 26 maart jl. een tussenbericht met kritische vragen en opmerkingen uitgebracht. Het ging onder andere over de uitlegbaarheid van de herverdeeleffecten, met name in het sociaal domein. Dat was voor de fondsbeheerders aanleiding het voorstel opnieuw te bezien. Onder andere wordt een maatstaf vervangen voor het verklaren van gemeentelijke kosten door de gezondheidssituatie van de inwoners.
In juli wordt een aangepast voorstel verwacht, waarbij tevens een actualisatie is voorzien van het kostenniveau 2017 naar 2019. Na ontvangst en weging van het definitieve advies van de ROB start de VNG-consultatie bij gemeenten. Het nieuwe kabinet moet een besluit nemen over het nieuwe verdeelstelsel. Inwerkingtreding is voorzien per 1-1-2023. De publicatie van definitieve resultaten is uiterlijk in de meicirculaire 2022.

Extra rijksgeld en afspraken na uitspraak Commissie van Wijzen
Bijna op hetzelfde moment als de publicatie van de meicirculaire heeft de Commissie van Wijzen uitspraak gedaan in de arbitragezaak m.b.t. de jeugdzorg. Naar aanleiding van die uitspraak heeft er overleg plaatsgevonden tussen het kabinet en de VNG. In dat bestuurlijk overleg zijn afspraken gemaakt over de grote, gezamenlijke opgave om het jeugdstelsel beter te beheersen en te verbeteren. Eén van die afspraken is het in 2022 beschikbaar stellen van € 1,3 miljard ter compensatie aan gemeenten. Deze compensatie geldt alleen in 2022 en is dus niet structureel. Uiteraard maakt deze afspraak ook nog geen onderdeel uit van de meicirculaire. Op korte termijn wordt informatie over deze extra middelen in 2022 beschikbaar gesteld voor de gemeenten, zodat dit mee kan lopen in de begrotingscyclus van de programmabegroting 2022.

3. Financiële effecten van de meicirculaire 2021 voor onze gemeente
De meicirculaire 2021 leidt tot het volgende meerjarige beeld:

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Voorjaarsnota 2021/Kadernota 2022						
Algemene uitkering		42.676	43.165	43.036	43.470	44.047
Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie		4.935	4.781	4.701	4.655	4.588
Coronagelden 2021 (onderdeel van Algemene uitkering)		934				
Totaal gemeentefonds: voorjaarsnota/kadernota		**48.545**	**47.946**	**47.737**	**48.125**	**48.635**
Mei-circulaire 2021						
Algemene uitkering		43.421	43.844	43.273	43.401	43.867
Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie		5.214	5.785	5.665	5.611	5.536
Coronagelden 2021 (onderdeel van Algemene uitkering)		955				
Totaal gemeentefonds: meicirculaire 2021		**49.591**	**49.629**	**48.938**	**49.013**	**49.403**
Voorjaarsnota/kadernota versus meicirculaire 2021						
Algemene uitkering		745	679	237	-69	-180
Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie		279	1.004	964	956	948
Coronagelden 2021 (onderdeel van Algemene uitkering)		21				
Verschil stand voorjaarsnota/kadernota versus meicirculaire		**1.046**	**1.683**	**1.201**	**888**	**768**

3a. Het jaar 2021
De algemene uitkering laat ten opzichte van de voorjaarsnota 2021 een positieve bijstelling zien van € 1.046.000. De grootste afwijkingen voor het jaar 2021 worden hieronder toegelicht.

Incidentele compensatie Jeugdzorg
De eerder aangekondigde compensatie voor de Jeugdzorg is in de meicirculaire verwerkt. Van het bedrag van € 613 miljoen wordt € 120 miljoen beschikbaar gesteld via een specifieke uitkering. Dit bedrag is voor een belangrijk deel bestemd voor de tijdelijke uitbreiding van de crisiscapaciteit van de Jeugd-GGZ en voor het beter passend maken van accommodaties om de leefomstandigheden van kwetsbare jeugdigen te verbeteren. Deze middelen worden aan een beperkt aantal gemeenten of jeugdzorgregio's uitgekeerd. Het andere deel, € 493 miljoen, wordt aan het gemeentefonds toegevoegd en over de gemeenten verdeeld, om hen zo in staat te stellen de hogere kosten voor de

Jeugdzorg te compenseren, wachtlijsten tegen te gaan en wachttijden te voorkomen. De gemeente Weststellingwerf ontvangt hiervoor in 2021 € 654.000 (incidenteel).

BTW compensatiefonds
De gemeenten hebben het afgelopen jaar minder gedeclareerd bij het btw-compensatiefonds dan de norm. Daarom wordt er dit jaar € 96 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor de gemeente Weststellingwerf betreft dit een bedrag van € 144.000.

De overige taakmutaties in de meicirculaire zijn relatief klein van omvang. De komende periode wordt bekeken of de extra inkomsten vanuit de algemene uitkering leiden tot extra uitgaven. Deze uitgaven worden dan meegenomen in de najaarsnota.

3b. De jaren 2022-2025
De belangrijkste ontwikkelingen binnen het gemeentefonds voor de jaren 2022 tot en met 2025 worden hieronder toegelicht.

Algemene uitkering – Trap op en trap af
De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds (het accres). Stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt de uitkering uit het gemeentefonds evenredig. Dalen de rijksuitgaven, dan daalt de uitkering uit het gemeentefonds mee. Als onderdeel van het compensatiepakket corona is besloten de stand van het accres te bevriezen voor de jaren 2020 en 2021 (op basis van de stand van de meicirculaire 2020). Vanaf 2022 beweegt het accres weer mee met de rijksuitgaven. Het Rijk voorziet de komende jaren in de eigen begroting een lagere loon- en prijsstijging dan waarmee aanvankelijk rekening werd gehouden. Het gemeentefonds daalt daarom evenredig mee. De gemeente Weststellingwerf ontvangt om die reden minder accres oplopend naar € 515.000 in 2025.

Extra middelen uitvoering Wet Open Overheid
Vooruitlopend op de definitieve vaststelling van de Wijzigingswet Open Overheid, die tot doel heeft de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken, zijn er extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd (vanaf 2022 € 103.000, oplopend tot € 140.000 in 2025). Een deel van deze middelen is incidenteel (€ 56.000 per jaar in de jaren 2022 t/m 2026), de rest van de middelen is structureel. Deze uitvoering van deze nieuwe wetgeving wordt in OWO-verband opgepakt en de middelen worden hier vooralsnog voor gereserveerd.

Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en Participatie
Voogdij/18+
Voor de integratie-uitkering Voogdij/18+ wordt tot en met uitkeringsjaar 2021 een historisch verdeelmodel gehanteerd. In 2021 krijgen wij de afrekening van het aantal zorgdagen * gemiddelde dagprijzen (Q * P) van twee jaar daarvoor ofwel in 2019. Een historisch verdeelmodel geeft jaarlijks schommelingen in de bedragen. Per 2022 gaat deze integratie-uitkering over naar een nieuw woonplaatsbeginsel: de voogdijregeling wordt afgeschaft en wij worden verantwoordelijk voor de kinderen die uit onze eigen gemeente ter behandeling worden doorgezonden. De algemene uitkering voor dit onderdeel wordt vanaf 2022 verhoogd met € 728.000. Op dit moment wordt onderzocht wat de impact van het woonplaatsbeginsel voor onze gemeente betekent. Om die reden wordt de verhoging van de uitkering voor dit onderdeel vooralsnog gereserveerd.

Participatie
Het grootste deel van dit budget zijn de middelen die een gemeente ontvangt voor mensen met een indicatie voor een sociale werkvoorziening (Wsw). Daarnaast zitten er in het participatiebudget nog middelen voor de nieuwe doelgroepen (Wajong en begeleiding). De bedragen voor participatie wijzigen door actualisatie van de verdeling van de WSW-middelen en door toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2021. Voor onze gemeente neemt de algemene uitkering voor dit onderdeel toe in 2021 met € 265.000 aflopend naar € 220.000 in 2025.

Vertrekpunt programmabegroting 2022-2025

Op basis van de uitkomsten van de meicirculaire 2021 moeten de resultaten zoals gepresenteerd in de kadernota 2022-2025 worden bijgesteld. Wij verwerken de effecten van de meicirculaire in de programmabegroting 2022-2025.

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig		2022	2023	2024	2025
Stand saldo na kadernota 2022-2025		-2.245	-1.068	398	1.003
Mutaties algemene uitkering		679	237	-69	-180
Mutaties integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie		1.004	964	956	948
Reservering middelen Wet Open Overheid en Voogdij/18+		-831	-843	-855	-868
Vertrekpunt programmabegroting 2022-2025		**-1.393**	**-710**	**431**	**903**

In de kadernota 2022 is een stelpost opgenomen voor ombuigingen (oplopend naar € 1 miljoen in 2025). De positieve saldi in 2024 en 2025 worden dan ook alleen gerealiseerd als deze stelpost volledig wordt ingevuld.